

Ülevaade Riigi Infosüsteemi Ameti (RIA) hindamisest RIHAs ning seda toetavatest tegevustest 2018. aastal

31.05.2019

Sisukord

Sissejuhatus	1
Ülevaade hindamist toetanud tegevustest	1
Statistiline ülevaade RIA-le hindamiseks esitatud infosüsteemidest	2
Kooskõlastamise tähtaegadest kinnipidamine	4

Sissejuhatus

Hindame RIHAs (riigi infosüsteemi haldussüsteemis) infosüsteemide dokumentatsiooni vastavust nõuetele infosüsteemide asutamisel, kasutusele võtmisel, muutmisel ja lõpetamisel. Hindamine jaguneb kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks: kooskõlastame andmekogusid ning arvamuse anname muudele hinnatavatele infosüsteemidele, sh standardlahendustele, mida kasutatakse andmekogude pidamiseks. Ülevaade võtab kokku meie hindamistegevuse ning seda toetanud tegevused 2018. aastal.

Ülevaade hindamist toetanud tegevustest

Novembris 2017 kasutusele võetud uue RIHA arendamine jätkus möödunud aastal, mil RIHAsse lisati ka hulk hindamist hõlbustavaid funktsionaalsusi. Olulisematest arendustest saab esile tuua järgmised:

- Hindajatele lisati töölaud. Töölaua näeb hindaja neid infosüsteeme, mis on esitatud kooskõlastamiseks, aga pole veel hindajaga seotud asutuselt hinnangut saanud. Lisaks saab töölaualt ka ülevaate nendest aruteludest, kus hindaja on sõna võtnud.
- [Vanas RIHAs](#) tehtud kooskõlastamiste otsuste üle toomine uude RIHAsse. Hindajad näevad nüüd varasemalt infosüsteemi dokumentatsiooni kooskõlastamisel tehtud otsuseid ja nende kommentaare mugavalt ühes keskkonnas.
- Kooskõlastamise etapi kontrollivõimalus. RIHA näitab, kas infosüsteem on saanud nõutud kooskõlastuse. Nõnda saab nt andmekogude pidamise üle järelevalvet tegev Andmekaitse Inspeksioon ülevaate, kas kasutusel olev infosüsteem on läbinud ka kasutamise kooskõlastamise menetluse.

- AK-teabe RIHASse lisamise võimalus. Uue RIHA avamisel polnud infosüsteemide kirjeldajatel võimalust lisada RIHASse juurdepääsupiiranguga dokumente, kuid möödunud kevadel selline võimalus lisandus.
- Uuenenud teavitusemeilid RIHAst. Kui infosüsteemi omanik või hindaja lisab RIHASse uue kommentaari, siis sisaldavad teavitusemeilid ka kommentaari sisu ja kommentaari lisanud asutuse nimetust ning otseviidet arutelusse uue kommentaari lisamiseks.
- Täiendatud otsing. Lisatud detailne otsing pakub suurt valikut otsingukriteeriume RIHASse sisestatud teabe leidmiseks.

Kuna uues RIHAS puudub klassifikaatorite moodul, siis võimaldati veebruari lõpust alates klassifikaatoreid taas hallata vanas RIHAS. Aasta jooksul lisati sinna siiski uusi versioone vaid [EHAKist](#) ja [ametite klassifikaatorist](#) (mõlema haldaja Statistikaamet) ning [Nizza klassifikatsioonist](#) (haldaja Patendiamet).

Infosüsteemide hindamist toetab peale RIHA arenduse ka koostöö RIHA kasutajatega. Selleks toimuvad regulaarsed kohtumised RIHA võrgustiku liikmete ja võtmeklientidega.

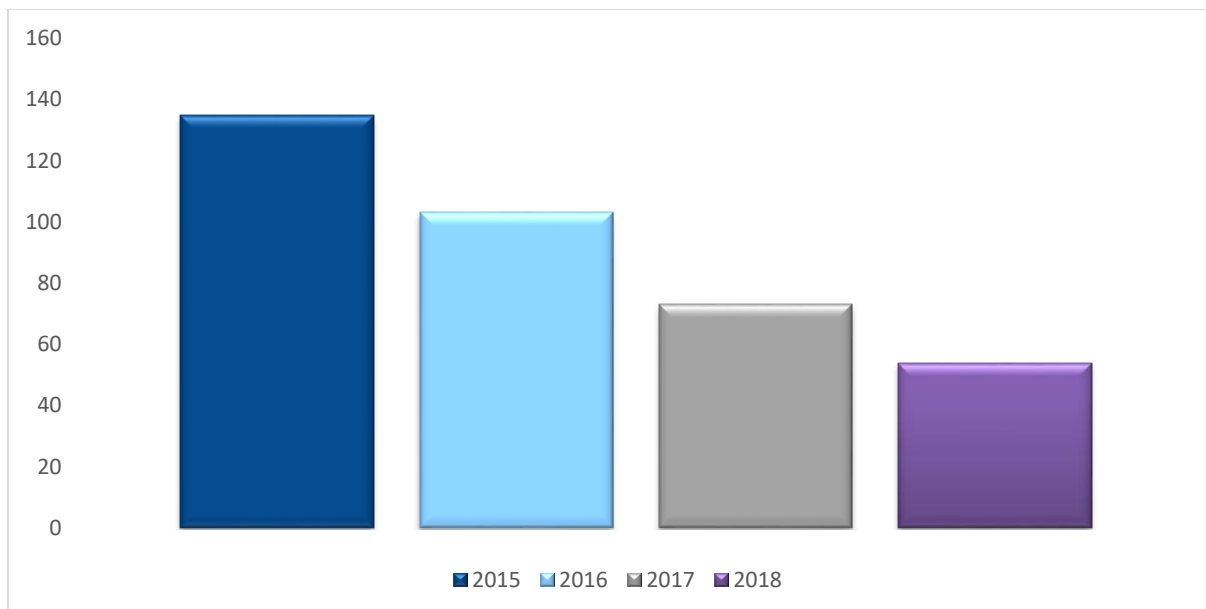
Enne suve algust 16. mail toimunud [kohtumisel](#) osales 30 inimest. Tutvustasime osalejatele uue RIHA jätkuarendusi ja arutasime järgmistel teemadel: nõuetele vastavuse tõhus dokumenteerimine, andmekoosseisu kirjeldamise lisandunud vajaduste parimal viisil lahendamine ning asutuste ja infosüsteemide seoste esitamine RIHAS. Vaata täpsemalt [seminari kokkuvõttest](#).

Jaanuari algusest alustasime RIHA klassikoolituste pakkumist. Tallinna Tehnikaülikooli läbiviidud koolituste eesmärk oli osalejatele selgitada milleks RIHA on vajalik, tutvustada RIHA protsessi, kasutamise võimalusi, infosüsteemide kirjeldamist ja kooskõlastamist. Veidi hiljem lisasime koolitusprogrammi ka ülevaate [X-tee kasutusstatistika visualiseerijast](#). Möödunud aastal toimus ühtekokku 22 RIHA koolitust (sh hindajatele eraldi 2 koolitust), kus osales 285 inimest (keskmiselt osales 95% koolitusele registreerunutest). Koolitustelt laekunud tagasiside põhjal täiendati [koolitusmaterjali](#) ja [RIHA abikeskust](#).

Võrgustiku kohtumine ja koolitused toimusid ning koolitusmaterjal töötati välja EL struktuuritoetuse toetusskeemist "Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine" Euroopa Regionaalarengufondi rahastusel.

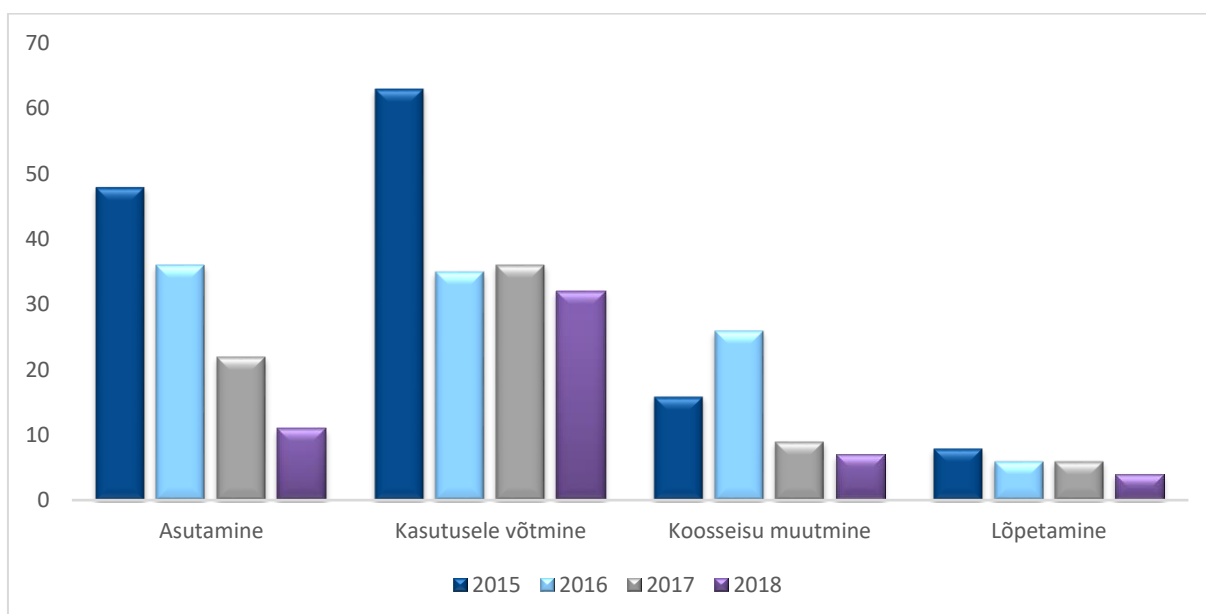
Statistiline ülevaade RIA-le hindamiseks esitatud infosüsteemidest

RIHAS infosüsteemide hindamiseks esitamine on aasta-aastalt pidevalt vähenenud. Kui võrrelda möödunud aastat 2017. aastaga, siis saab öelda, et vähenemine on siiski veidi peatunud (vt joonis 1).

Joonis 1. RIA-le hindamiseks esitatud infosüsteemid (2015-2018)

2018. aastal esitati meile infosüsteeme hindamiseks 54 korral, mis on ligikaudu neljandiku võrra vähem kui eelneval aastal ja peaaegu kaks korda vähem kui 2016. aastal. Kui asutamiseks küsiti hinnangut kaks korda vähem kui 2017. aastal, siis muud liiki menetluste hulk jäi sisuliselt eelneva aastaga samale tasemele (vt joonis 2). Joonisel ei kajastu meile aastatel 2015-2017 registreerimiseks esitatud infosüsteemid; alates praeguse RIHA kasutuselevõtust 1. novembrist 2017 loetakse infosüsteemid RIHAs automaatselt registreerituks.

Joonis 2. RIA-le hindamiseks esitatud infosüsteemid menetluste lõikes (2015-2018)

Peaaegu kolmandik menetlustest puudutasid kohalike omavalitsuste infosüsteeme ning veidi vähem kui pooled aga ministriumite ja nende valitsemisalade infosüsteeme. Ministriumite valitsemisaladest paistsid menetluste arvu poolest silma siseministerium, maaeluministerium ning haridus- ja teadusministerium.

Meie 54st möödunud aastal tehtud hindamise otsusest 57% olid kooskõlastavad otsused. Puudulikult esitatud dokumentatsiooni ja selle kohta esitatud päringutele vastamata jätmise tõttu ei saanud me kümnel korral menetlust läbi viia.

Kooskõlastamise tähtaegadest kinnipidamine

Pärast seda, kui infosüsteemi omanik on RIHAs taotlenud dokumentatsiooni kooskõlastamist, tuleb hindajatel dokumentatsioon läbi vaadata ja otsus teha 20 tööpäeva jooksul. Paraku esitatakse RIHAsse dokumentatsiooni puudulikult või tekivad hindajatel esitatu kohta küsimused. Ideaalis peaksid sellised küsimused vastused saama samuti hindamiseks ettenähtud 20 tööpäeva jooksul, paraku see nii ei ole ja vastuseid oodates võib hindaja seetõttu teha otsuse tähtpäevast hiljem.

Möödunud aastal kooskõlastamisele esitatud infosüsteemidele andsime hinnangu keskmiselt 22 tööpäeva jooksul, paaril juhul saime teha otsuse ka vähem kui 5 tööpäevaga. Suvel kinnitasime uue [RIHAs kooskõlastamise ja registreerimise korra](#), kus mh sätestasime, et kui kooskõlastamiseks ettenähtud aja jooksul taotlejalt täiendavatele küsimustele vastuseid ei saa, siis võime jätta meile esitatud dokumentatsiooni läbi vaatamata. Aasta teises pooles tegime hindamise otsused enamasti ettenähtud aja jooksul.

RIHA võrgustiku kohtumistel on korduvalt toodud esile, et hindajad esitavad puudused esitatud dokumentatsiooni kohta viimasel hetkel, enne kooskõlastamiseks ettenähtud aja täitumist. Saame öelda, et möödunud aastal algatatud menetlustest andsime ligi pooltel juhtudel esimese hinnangu dokumentatsioonis esinenud puuduste kohta maksimaalselt kümne tööpäeva jooksul. Võrdlust varasemate aastatega esitada on keeruline, kuna vanas RIHAs esitati puudused vaid koos otsusega.